

Snakk om etikk

Vær raus med kollegaene dine!

I de nye etiske reglene er det noen paragrafer som sier noe om hvordan vi skal omtale og forholde oss til kollegaer.

 LEIF HENRIK BORGES OLSEN
NTFS RÅD FOR TANNLEGEETIKK

§ 4-2 Gi uttalelser

Tannlegen kan bare gi uttalelser om en kollegas arbeid eller vurderinger på mandat fra NTF eller offentlige myndigheter. Tilgang til kollegas journal må foreligge. Tannlegen må også forsikre seg om at kollegaen først har hatt mulighet til å uttale seg i sakens anledning. Unntak skal være godt begrunnet.

§ 4-3 Vær respektfull i dialog med kollegaer

Faglige diskusjoner mellom kollegaer er viktig for faglig utvikling og kunnskapstillegning. Slike diskusjoner bør foregå i egnede fora og ivareta hensyn til personvernet. Tonen må være respektfull og ikke dømmende.

Som nyutdannet tannlege jobbet jeg noen år ved en offentlig tannklinikk i Lofoten. En fredags ettermiddag fikk jeg en akuttpasient med smerter i en molar. Det var allerede startet en endobehandling på tanna hos en annen erfaren kollega. Jeg startet akutttbehandlingen og oppdaget raskt at ikke alle kanalene var utrenset. Stolt og fornøyd informerte jeg deretter pasienten om at jeg hadde rensset ut kanalene, og at jobben nå var forskriftsmessig gjort. Da pasienten i etterkant spurte om ikke den andre tannlegen burde ha gjort en bedre jobb i utgangspunktet, antydte jeg noe i retning av at hen burde kanskje det.

Helgen gikk og mandags morgen fikk jeg telefon fra kollegaen min som var ganske irritert. Hen opplyste om at pasienten hadde troppet opp på kontoret ved åpningstid og var alt annet enn fornøyd med tannlegen. Tannlegen gjorde det

klinkende klart for meg at jeg hadde opptrådt ukollegialt, og at jeg måtte tenke meg bedre om før jeg informerte pasientene, og ikke minst hvordan jeg sa det. Hen sa videre at vi skal være svært forsiktige med å kritisere andres arbeid. Hen påpekte at jeg ikke visste noen om forhistorien til denne pasienten eller hva som var planlagt videre.

Det var ganske pinlig å bli satt så grundig på plass av en eldre kollega, men hen opptrådte helt i tråd med det etiske regelverket. Jeg satte dessuten pris på at hen tok direkte kontakt med meg, og at jeg fikk en innføring i hvordan kollegahjelp skal fungere i praksis.

De siste 18 årene har jeg jobbet som periodontist i Trøndelag, med pasienter som er henvist fra hele Midt-Norge. Jeg får henvist pasienter fra private og offentlige tannleger, tannleger i alle aldre, utdannet ved forskjellige universiteter og til forskjellige tider. Tannlegene har ulik erfaring, jobber med ulike pasientgrupper og kan ha ulike ferdigheter på diagnostikk, utstyr og behandlingsmodaliteter. Fellesnevneren er at de er samvittighetsfulle og flinke behandlere som ønsker det beste for pasientene sine.

Ved førstegangsundersøkelse ved spesialistklinikken tar vi som regel OPG eller full røntgenstatus og utfører klinisk undersøkelse. Det er ikke uvanlig at jeg ser patologi som henvisende tannlege ikke har notert i henvisningen. Noen pasienter blir overrasket over dette, siden de går regelmessig til tannlegesjekk. Jeg påpeker at det ikke er vanlig å ta så mange røntgenbilder i vanlig praksis, og at det kan være

utfordrende å diagnostisere ulike grader av sykdomstilstander (spesielt karies og periodontitt). Jeg informerer pasienten mest mulig objektivt om funn og om at tannlegen også vil bli informert.

Etter konsultasjonen sender jeg epikrise til den henvisende tannlegen om at hen må vurdere diagnosene og eventuelt igangsette tiltak. Det kan være at tannlegen allerede har planlagt behandling eller har tilstanden under observasjon, og enkelte ganger kan tannlegen være uenig i mine vurderinger. Uansett: Vi må begge etterstrebe å være rettferdige, sannferdige, transparente og ivareta pasientens interesser og behandlingsbehov på en adekvat måte. Denne åpne fagutvekslingen er naturlig og nødvendig i det gjensidige samarbeidet mellom henvisende tannlege og spesialist. Det gir et trygt og godt klima for faglige diskusjoner og meningsutvekslinger, som hjelper oss til å bli flinkere til å gjøre tilpassede og hensiktsmessige behandlinger for pasientene. Dette skaper tillit til både tannlegen og spesialisten. Ved å etterstrebe den beste løsningen for pasienten, trenger ikke faglig uenighet (eller at vi gjør ulike vurderinger) være vanskelig å akseptere.

Slik tror jeg det fungerer på de fleste tannklinikker. Det skal være takhøyde for at tannleger har ulike preferanser og at vi kan løse ulike problemer på forskjellige måter. Drøft problemstillinger

med kollegaen din når du er usikker på hva som er den beste behandlingen for pasienten. Ta en prat dersom du ser noe som kanskje er feil. Vær en god rådgiver. Vær raus, respektfull og profesjonell.

Pasienter ønsker i mange tilfeller en «second opinion» hvis de stusser på tannlegens vurdering. Variasjonen i diagnostikk og behandlingsplaner mellom tannleger kan skape etiske utfordringer relatert til pasienten, og hensynet til pasientens beste og respekten for kollegaer kan være vanskelig å balansere. Om er du svært uenig med kollegaen din, eller ser noe som er klanderverdig praksis, må du ta en fot i bakken og vurdere handlingsalternativene. Unngå høylytt kritikk overfor pasienten eller andre medarbeidere.

I tilfeller hvor det kan være mistanke at en kollega gjør gjentatte feilvurderinger eller feilbehandlinger, ofte i kombinasjon med manglende journalføring, kan handlingsalternativene bli mer inngripende. I noen tilfeller kan det være relevant å informere om Norsk pasientskadeerstatning (NPE), og i de mest alvorlige tilfellene kan det være aktuelt å varsle tilsynsmyndighetene. Begge instanser vil ved behov innhente sakkyndigvurdering. Du skal i slike saker ikke ta støytten eller opptre som dommer overfor kollegaen din, men i stedet gi gode råd til pasienten om hvordan slike saker best kan håndteres.